

Intro -----

Pastor Kohlbrugge was born in 1803

German Father and Dutch mother --- father died at an early age

As a pastor he sought to reform the Reformed Lutheran Church – no place for him here.

He sought become part of the Dutch Reformed Church, which was quite liberal...place for anyone, but no place for Rev. Kohlbrugge.

Finally, the Lord provided a place for him at Elberfeld where he ministered till his death.

He experience much persecution, but the Lord used it in his life... he learned that a servant should not expect better treatment than His Master.

Sermon H.F. Kohlbrugge

"For God so loved the world that He gave His only begotten Son, so that whosoever believeth in him should not perish, but have everlasting life. "
John 3:16

Although he had received the last rites and had been served all the sacraments of the Roman Catholic Church, still there was once a dying father's cry from the house: "Children, Oh children, do not leave me! Kneel down, pray without ceasing that God will be gracious to my poor soul. " This Poor man! During his life he had not had the courage to believe that God put all his sins on Christ. He could not say that Christ had carried his sins. All his life, he had faith in the church and looked for support in his religion from the Church. And so he missed on his deathbed that true comfort. In his life, he did not want to know who he was; he never fled to the Savior, but wanted to remain in his sin.

Therefore he did not want to acknowledge Christ as the One who eternally blotted out or erased all his sins. He looked to man, lived in unrighteousness, and lived in the world with its gold and silver. He looked for short-lived honor and for a good name among his acquaintances.

Now these things did not profit him. Now he must appear before a holy God. He felt naked, like Adam. Now he wanted to obtain mercy without bowing under the justice of God. He would not embrace the justice of God, therefore he would never see his mercy.

Since we have been taught in the Reformed faith, may God grant grace that we may walk in it. Our dear and gracious Savior Jesus Christ has taught us what He of God is made for us. He taught us how we should see him, namely, that He became sin for us and became a curse for us. He has also taught us that we must see ourselves as righteous in Him. He wants us to see Him as the "lifted up" Serpent that heals us not only from the bite of the hellish serpent, but also heals us from the poison of sin, and gives us eternal life when we look to Him. It seems unsettling or awful to see Christ looking like a serpent.

Christ remains in Himself holy and innocent...without poison and no bite. Grace flows forth from of His lips and His breath is the breath of life. Nevertheless, He wants us to believe in Him as the Crucified One.

He wants us to believe in Him as the One who has assumed human nature and was made under the law. Therefore Jesus had to pay to the uttermost farthing, and drink the cup of God's wrath to the very dregs. The worldling, the self-righteous, the Pharisee and the insincere Christian will not regard Him as the only One by whom we are reconciled to God. The downcast have not the courage to view Him as such a one...for them. It is natural to the flesh to look for something in their own work or in the commandments of men, or even in the things that God has not commanded. The commandment which was ordained for life.... is neglected. In their heart is only imagined godliness. Yet, they hate God and their neighbor.

Whosoever will take it to heart, let him hear again how I...at the command of my God, perservingly, set the trumpet to my mouth... so that everyone will say to his evil thoughts, to his unrighteousness, to his iniquity, to his self-righteousness: "Get out! Get away from me". And the fruit will be that in our

last hour we will not take refuge in a supposed mercy... contrary to God's righteousness.

But on the contrary, we must flee to the mercy of God revealed by which we, miserable and damnable sinners, will appear before God in full trust and faith. This is what our Lord Jesus Christ expressed in the words of the gospel: "For God so loved the world that He gave His only begotten Son given, that whosoever believeth in him should not perish, but have everlasting life "(John 3:16).

The word "For" connects our text words with the preceding words of the Lord: (verse 14) "As Moses lifted up the serpent in the wilderness, even so must the Son of man be lifted up ". This is the foundation on which our text rests: "The Son of man must be lifted up as a serpent in the wilderness". The foundation lies in the love of God. For Nicodemus this was an unprecedented matter... unheard of. However, this was meant to break his Pharisaical pride and humble him, and to lift his heart to God on high.

The text (John 3: 16) points us to:

- 1. What is meant by the" world"?**
  - 2. That God loved this "world".**
  - 3. That he loved her so much -- that he gave his only begotten Son.**
  - 4. To what purpose he gave His only begotten Son.**
- 1. God has loved the world, says the Lord Jesus. Why does not our Lord say: "God so loved His people "? Because, this would afford Nicodemus no consolation when he later discovered his lost condition. A poor sinner can no longer presume anything. He cannot prop himself up anymore. A lost sinner, conscious of his condition considers himself thrown on a heap with all the other unrighteous ones in the word "world". He is the chief of sinners. There is no greater sinner in the entire world. Hence, consider Nicodemus. Up until now, was not he and his kindred (the Jews) considered to be the chosen people of God?**

Nicodemus thought that God could only love him and the Pharisees, because they were so religious and after all they were Abraham's seed. But unto such a people God says, "And I will say to them which were not my people, Thou art my people; and they shall say, Thou art my God" Hosea 2: 23. Those who

are “no people”, the Lord makes His people, His beloved people. By these words, “the world” the Lord refers to all nations taken together, both Gentiles or the heathen and the Jews. As God said to Abraham: “In thy seed shall all the nations of the earth be blessed ”(Gen. 22:18).

Who would believe this, if it were not what the Lord had said. The world consists of an innumerable multitude in utter enmity against God. These are apostates of God, rebels, violators of His Sacred Majesty, those dead in trespasses and sins, and slaves of sin. These of the world are transgressors of all His commandments, idolaters, blasphemers of His Name and disturbers of the peace and those with covetous hearts.

These are sinners, worthy to be cursed, whose main sin consists in that they want to be as God. They consider God as unholy, yes even as a devil, and themselves pretend to be holy and wise, honorable and pious.

A multitude filled with a chaos of sin and darkness, at enmity against God and hating God -- that is the world. How infinitely large is the number of the sins of the whole world! The world wants to be God and dethrone the true God. The world wants to maintain its own will and will not have a sovereign God. The world wants to be completely righteous in all it does and says and will not allow God to be justified when He speaketh. (Ps. 51:4) The world spits God in His face, overwhelms him with scorn and derision, attaches him to the cross and kills Him.

Her self-made god would she honor, but she wants to know nothing of the living God and His salvation. She understands nothing of this God.

Completely fallen away from God, she is in the bonds of sin and of death. She is so bound that she will never get herself free. You say, Is Jesus speaking of a general grace for all mankind? Not at all. Remember what the Lord Jesus prayed (John 17:9): “I pray not for the world, but for those whom thou hast given me.” He knows who He is talking about when he uses the words, “the world”.

Luther once wrote: “The elect are saved, the devil gets the rest”. How do you apply this to yourself? Do you want to be considered “the world”? Do you want to be thrown on the heap of what Jesus considers “the world”? Then you will truly confess that salvation is free and undeserved grace. Nicodemus would rather have heard: “God so loved the Pharisees that he gave His only begotten Son....”

The devil always brings the so-called holiness of the people in between, so that the people want to hear of the love of God, but not the kind of love with which God really loves. He believes that because of so-called holiness he is special to God. But it is written, and there will always be written: "Who will have all men to be saved and to come unto knowledge of the truth" (1 Tim. 2:4). And: "He is the propitiation for our sins: and not for ours only, but also for the sins of the whole world "(1 Jn. 2:2). And 'Destroy not him with thy meat, for whom Christ died "(Romans 14:15).

On the other hand, these words may not be used as a shield to those who defend free will, for this is a slavish thing to defend. Then one strives for a general grace or universal redemption, without wanting to become equal to the world. However, there is written: "As many as were ordained to eternal life believed "(Acts 13:48). God alone is great and He condemns any presumption, by which men lift themselves up above others. Therefore our Lord said not "God so loved the Pharisees"... not "God so loved the people of God"... not "God so loved His elect", but "God so loved the world". He said it with this word, that Nicodemus would recognize who he was. Therefore it says, "God so loved the world".

Therefore this has been said to comfort those who cannot point to anything that would give them a right to grace. These feel and acknowledge that they belong to that world, of which the Lord speaks.

Therefore let each who hears this word "world", think of himself and say: "This is meant for me!" We must not think of goodness or holiness. But he must think of his wickedness which is so vast and so great. There is, never was, and never shall be anything in him why God would have any affection for him. Whosoever learns and knows himself to be deeply sunken deserving to be cast away from God will be glad to belong to this "world", which God has loved.

2. It is a wonderful saying, that God loved such a world. For in the first place God is in himself at His highest perfection and happy as such. He needs not the world to be any more blessed or glorious than he already is.

Secondly, he is perfectly holy, so to be with this "world" only cost him trouble and labor. It should really be wholly un-agreeable for God to tolerate all opposition of this world. Thirdly, His justice demands to leave such a world in its condemnation. Yet, let us understand clearly who this God is.

We are not talking about an earthly Caesar or king who loved us, but about the blessed God. This is the great and living God, whom the heaven of heavens cannot contain.

Moreover, Christ must be terribly offended by this "world", for we were all created good and in His image. He had given us a wonderful paradise. Abundance of everything, and only one commandment, which was so good, so just, so wise and was stated in such a way, that it could only contribute to our happiness.

Still, we were suspicious of God... we thought that He did everything only for Himself! And then when we wanted to know what was good and what was evil. We felt that we could tell God what to do, and if He had an evil intention, we would refuse to obey. Such terrible thoughts the devil whispered in our ears. We listened to him and embraced death. Thus we gave the devil the pleasure that this entire wonderful creation of the only good and wise God was destroyed. The devil brought us to hell. We covered our nakedness with fig leaves and even hid ourselves from God.

There we lay in our lost condition. In the same way in which we began, we continue to cherish hard thoughts of Him. There was no longer any bond between God and us, yes; we could not even wish Him back any more. We did not want God! We had fallen, but God.....remained unshaken.

And what did He do? Did He no longer look after us? Did He no longer have compassion on the world? O man, know thy God! Think not such evil thoughts of Him. He sat on His exalted throne, the throne of His holiness and glory. He saw the world deep in the abyss beneath Himself, lying in the depths in hell, bound with bands of death, not even looking up, not even longing for Him.

But he loved the world, which he must needs condemn. He not only had compassion toward her, but he loved her also. So we hear from the mouth of our Lord, the faithful witness:

"God so loved the world."

This God through His prophets testified: "I have loved thee with an everlasting love: therefore with loving-kindness have I have drawn thee "(Jeremiah 31:3). "When I passed by thee, and saw thee polluted in thine own

blood, I said unto thee when thou wast in thy blood, Live; yea, I said unto thee when thou was in thy blood Live!" Ezek.16:6).

How is it possible! Who would look at such a completely hideous, dishonored, in her blood, trodden down, polluted soul? By looking on such a one, who would begin to love such a soul. Would not everyone disapprove of such a choice? Could anyone be persuaded to such a choice as this?

However, the great God made such a choice. He yet loved what to Him must be more abominable and reprehensible than all the ugly and hideous things of the world. Is there perhaps still something in the world.... that God loved her.... why did he love her?

Each must answer for himself here... if there was something in him by which he earned the love of the holy God. The law judges spiritually, so there are many sins: both secret and public, both in thoughts and in deeds. This fearful unfaithfulness to God, hardness of heart, unbelief and the thousand-fold deadness... In addition, all the atrocities and rottenness that enter into the heart of man. When he sees those thousands of violations in thoughts, words and deeds, must not everyone who know this love of God by experience cry out, What was there in me, "that you shouldest look upon such a dead dog as I am?" (2 Sam. 9:8).

What was there in me, that Thou hast had compassion on me and hast loved me? If shamefacedness is yours, to you sounds the comforting answer: "I have freely loved thee". Yes, God loved the world of His own free will! Even if these souls repeat the question a thousand times: "Why me? Why me? ... Still the answer is returned a thousand times again:" Thus was my love: I have loved thee, because I had love for thee. " And shall we yet look for the foundation of our salvation in ourselves? And yet another independent search of ourselves, and what do we find? And when we find nothing in ourselves, do we sadly despair of God? Oh, why look any longer where it is not to be found? Is it love, the love of God, let us be content with that love. Yes, you must desire this. You who groan under the burden of your sin and under the burden of everything down here.... hear how God has loved the world!

3. "God so loved the world that He gave His only begotten Son." These are the words of His only begotten Son Himself. They were spoken by Him who knew the Father; they were spoken on earth in the ears of Nicodemus. Is

there anything that is like unto this? A friend can give his life for a friend. But, God was dealing with a world of enemies. "But God commendeth his love toward us, in that, while we were yet sinners, Christ died for us." (Romans 5:8), says the apostle. And also: "For if, when we were enemies, we were reconciled to God by the death of his Son; much more, being reconciled we shall be saved by his life. (Rom.5:10). In us, the hatred of God.... in Him the love for us.

He has loved us first, therefore we love Him. And if we love Him, it is because the love of God is shed abroad in our hearts by the Holy Ghost which is given unto us "(Rom. 5:5). What a Giver, and what a gift!

Is there in the history of the world a father to be found who gave his son for his enemies? This is what God has done. He gave His Only, yea, verily His only begotten Son. He had no son besides Him, it was his one and only that as Proverbs 8: 30 states: "then I was by him, as one brought up with him; and I was daily his delight, rejoicing always before him." I may not desire to enter the depths of the secrets of God the Father and of God the Son. "What is His name, and what is the name of his Son?" asks the prophet. And Solomon said, "Surely I am more brutish than any man, and have not the understanding of a man. I neither learned wisdom, nor have the knowledge of the holy." (Prov. 30:2,3). Who will tell us what it means: the best that he had, he gave up for ransom! Oh, believe it that God cannot be without His Son. God is a Spirit; everything that is in God is life and functioning perfectly. Hebrews tells us who he was: "Who is the brightness of his glory, and the express image of his person." Heb 1: 3

God is love and that love he has made known. He did not keep to himself his in-most being and His essence. He was set up from everlasting, from the beginning, or ever the earth was... (Prov. 8:23). God the Father would only bring forth one in this way. He was intimately attached to Him. He desired to pour Himself out.

Would a father allow his child, his only child to be ripped away from his heart? Would a mother allow such a thing? The reason why parents cannot allow this comes from a love that comes from God who gave them such love for their children. What must it have been for Abraham when he had to sacrifice his only child? Who does not understand the heartbreaking complaint of Jacob: "If I am bereaved of my children, I am bereaved (robbed)" (Gen. 43:14). Parents, what must God have felt when he made the decision to

give His only begotten Son? And when the Son voluntarily took it upon Himself to be given?

What is the significance in this context of this word 'Give'? When Lot would have given his daughters to the unchaste Sodomites in order to save his guests, he would have given them to a terrible and lewd death. However, because of the emergency he would have done this. He might have saved his guests. God could have given him two more daughters. But God gave His only begotten. God could not raise up a second Son who was eternal. And what was there in heaven or on earth, which could compel him to give his only begotten? O, it was a sovereign act of His love! God offered up His joy, His desire, His life...His other self (as the express image of His person).

He emptied out His palace as it were. He turned His face away from His Son and took Him from His heavenly joy. He let Him out into our foul air; He let Him become a man, a man like us. He gave Him over to the devil, to death, to those who did not know Him or want to know Him, who as angry cannibals tortured him and gave him over to the most shameful death. Yes, He gave Him to stand here in the place of the sinner. He was made under the law, a curse in our place. He gave Him over to our damnation, that he would bear the entire burden of the wrath of God against sin.

Alas, we are too earthy, too dull, too dead, and too full of ourselves and of visible things to fathom the glory of this giving. Wonderful gift, wonderful exchange! What God loved and love alone could love, he seemed to hate. And that which He had an eternal hatred for, He loved. That what belongs in God's kingdom, He gave over into our damnation. And that which should have been eternally cast out, He takes to Himself before His throne. Wonderful righteousness of God! How wonderful this radiates from the Gospel of Jesus Christ to a poor sinner. Not to make them taste His wrath but in order to make them eternally righteous and give them salvation!

And yet we suspect God, who even gave the likeness of Himself, so that we might receive mercy!

And yet, because we are sinners we want to give something to God. Because we continually, more and more experience in what a deep destruction we lie. Because we experience what comes forth out of our hearts, we think we must pacify God with our sacrifice! With cattle and goats from our stable. Because we are so sinful, we think that God is angry

with us, that God is just like us. Because we are so sinful, we think that God loves us only when we become different or better people than the “world”.

O you who hear this, consider yourself equal with the world! Taste and see the great love with which God comes unto you! ....You, who are hiding from God, like Adam.

The world is as a heap of worms. If you remove me from the heap, you have removed the most miserable worm! And God loved this world and so loved it that He gave His only begotten Son.... Away then with all the gifts of self! Let us as “this world” praise the Giver! Let us praise Him for His unspeakable gift!

Song -----

4. But to what end did God give His only begotten Son? Is it so that a Nicodemus by his own piety and virtues would come into heaven? Is it so that we in Christ would have an example of perfection and know what is pleasing to God? And then, if we follow His example as much as possible, we would be admitted to God in heaven? Did He give His Son for the purpose to teach us to seek an antidote against the poison of sin in our members? Did He give us His Son to teach us that by slowly weakening and mortifying our sins and healing the snake bite ourselves, we could become equal with God? Did He give His Son that we would have something to say on our deathbed....like: "O righteous God, now, with Thy help, I have become righteous also? I am become as holy as the Lord Jesus. Through Him Thou hast taught me to go on a pilgrimage, to pray and to restrain sin. I have also done many good works and shown love to my neighbor. I've been a good disciple, now open unto me! "The faithful and true Witness, who is seated on the throne of His glory is ready to judge the living and the dead, has spoken in the days of His flesh to Nicodemus.

And that which he said, He has never revoked, but has upheld the certainty thereof unto this very day. He said: "That whosoever believeth in him should not perish, but have everlasting life ". In Greek it says: "That whosoever believing in Him, will not at all be damned, but contrary-wise have eternal life". Is the faith of which the Lord speaks here, in any way a conditional faith? It depends on how you understand it. If it is a conditional faith, then any other condition is thereby excluded. It does not say: " Whosoever has no sin", or “whosoever has obtained holiness”, or “whosoever has a good

heart” or “whosoever hates sin or is pious” or “whosever has mortified the flesh.... Probably he will be shown God's mercy, perhaps he will be allowed in Heaven”....No... it does not say this.

But it says: "That whosoever believeth in Him." Hence God desires faith in himself. ....Only faith with which we depend on Him whom God gave because he loved this world. Hence this faith is not a condition, but a means as the only thing that is pleasing to God. Now you might think: "Yes, that is exactly my point... I cannot believe it, but yet I desire it! "But what do you think faith is? A work of your power? Then you learned it wrong.

Acknowledge your lost condition, and your depravity, that is how God wants you. Acknowledge yourself to be part of the world, and then God will love you. ("For God so loved the world...").

Confess that you (as the children of Israel) lie on the ground in the desert, and the serpent's poison is doing its work in your members, and that you feel yourself to be without God. You lie in death and the power of death (which is the devil). How you would rejoice, if there was hope for you in this condition! However, no one who can tell you this. But what saith the Lord Jesus to you? What must you do? What does God require of you? He wants you to believe in His Son. Tell me, does He want you to suck out the venom yourself? Does He want you yourself to chase away death from your members? The Father and the Son give you liberty, when you have absolutely no ground left beneath your feet, so that you lean both your hands on the Lamb that was slain for you, so that you in your lost condition will not be swallowed up by your lost condition. So that you, in your ruin, will not perish by your wretched condition.

Therefore God Himself, before whom you tremble and shake because of your sins, fearing He will not receive you... has also given His Son for you, so that you in your death you will not be swallowed up by death, but your death is swallowed up in Christ. He sent His only begotten Son that we might have life. It's the word 'have' that is important here. Consider him who lies in the midst of death...how can he comfort himself with a future? He must have the eternal life that is from God. It is there! To that end God has given His only begotten Son. We do not need to obtain it for ourselves first. Ah! What can a man do who is fatally bitten? What else can we do, than that which we have already done, namely rob ourselves of God and eternal life? God alone can give us this eternal life!

To have life, eternal life, that is cause for rejoicing! Away with all those hard thoughts of God as if we first have to earn that life, as though we still need to depend on our piety and work! We must with all our sins trust in the Lamb with confidence! Our dying eyes must see the only begotten Son! Not one miserable one is excluded.

From His mouth it sounds: Whosoever believes in Him will have...no.... has it! Oh, the love of God! May that love conquer all our hearts. His love alone is the death of sin!

Only that love makes the dead alive and rejoices the heart forever! He alone can give the most troubled and restless heart, rest and great peace! Amen.

Preek (Dutch Version)

“Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe”

Johannes 3:16

Ondanks dat hij het laatste oliesel ontvangen had en met alle sacramenten van de Rooms-Katholieke kerk was bediend, riep een stervende huisvader eens uit: “Kinderen, oh kinderen, verlaat mij niet! Kniel neer, bidt, bidt zonder ophouden dat God mijn arme ziel genadig zij”. Arme man! Tijdens zijn leven had hij niet de moed gehad om te geloven, dat God al onze zonden op Christus gelegd heeft en dat Hij onze zonden heeft gedragen. Hij had in zijn leven steun gezocht in zijn godsdienst en in het geloof van de kerk. En daarom miste hij op zijn sterfbed de ware troost. In zijn leven had hij niet willen weten wie hij was, maar hij had in de zonde willen blijven.

Daarom wilde hij Christus niet erkennen als Degene, Die voor eeuwig de zonden heeft uitgewist. Hij had de ongerechtigheid, de wereld, wat goud en zilver, vergankelijke eer en een goede naam bij de mensen gezocht. Nu liet dit alles hem in de steek. Hij moest voor God, de heilige God verschijnen. Hij voelde zich naakt, zoals Adam. Nu wilde hij barmhartigheid verkrijgen zonder zich onder de gerechtigheid te buigen, zonder de gerechtigheid te omhelzen, die alleen voor God geldt.

Aangezien het ons beter geleerd is, schenke God ons genade dat wij wél daarnaar handelen en wandelen. Onze dierbare en genadige Heiland Jezus Christus heeft ons geleerd wat Hij van Godswege voor ons geworden is. Hij heeft ons geleerd hoe wij Hem moeten zien: namelijk als zonde voor ons en als een vloek voor ons. Ook heeft Hij ons geleerd, dat wij onszelf moeten zien als rechtvaardig in Hem. Hij wil dat wij Hem beschouwen als de verhoogde Slang, Die ons niet alleen van de beet van de helse slang en van het vergif van de zonde geneest, maar ons ook het eeuwige leven geeft als wij op Hem zien. Het lijkt echter ontzettend om Hem aan te zien als een slang.

Hij is toch in Zichzelf heilig en onschuldig. Zonder vergif en zonder beet. Genade vloeit immers van Zijn lippen en Zijn adem is enkel leven. Niettemin wil Hij dat wij geloven in Hem als de Gekruisigde.

Hij wil dat wij geloven in Hem als Degene Die de menselijke natuur heeft aangenomen en onder de wet is gesteld. Daarom heeft Hij tot de laatste penning toe moeten betalen, en ook de drinkbeker van

Gods toorn tot de droesem toe voor ons moeten leegdrinken. De wereldling, de eigengerechtigte, de farizeeër en de onoprechte wil Hem niet aanzien als de Enige door Wie wij met God verzoend zijn. En de bekommerde heeft de niet moed Hem als zodanig voor zichzelf te beschouwen. Het is het vlees eigen om steun te zoeken in eigen werken. In geboden van mensen, in dingen die God niet bevolen heeft. Het gebod des levens wordt veronachtzaamd en in het hart is ingebeelde godzaligheid en haat jegens God en de naaste.

Wie het nu ter harte wil nemen, die hore het opnieuw hoe ik op bevel van mijn God, vol ijver en volhardend de bazuin aan de mond zet. Opdat een ieder afstand zal doen van alle ongerechtigheid en eigengerechtigheid en tot zijn kwade gedachten zal zeggen: "Er uit! Ga weg van mij!". En de vrucht daarvan zal zijn dat wij in ons laatste uur niet de toevlucht zullen nemen tot een veronderstelde barmhartigheid, die in tegenspraak is met Gods gerechtigheid. Maar integendeel, dat wij de toevlucht zullen nemen tot de geopenbaarde barmhartigheid van God. Waardoor wij, ellendige en doemwaardige zondaren, vol vertrouwen voor God zullen durven verschijnen.

Dit heeft onze Heere Jezus Christus te kennen gegeven met de woorden, die het evangelie van het Evangelie bevatten: "Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe" (Joh. 3:16). Het woordje "want" verbindt onze tekstwoorden met de voorafgaande woorden van de Heere: "Gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, alzo moet de Zoon des mensen verhoogd worden"(vers 15). Dit is het fundament waar onze tekst op rust: 'dat de Zoon des mensen gelijk de slang in de woestijn verhoogd moest worden'. Het fundament ligt in de liefde van God. Voor Nicodemus was dit een ongehoorde zaak. Dit was echter volkomen bedoeld om zijn farizeese trots te breken. Om hem op het diepst te verootmoedigen en zijn hart tot God op te heffen.

De tekst wijst ons hier op:

1. De wereld.
2. Dat God deze wereld heeft liefgehad.
3. Dat Hij haar zó lief heeft gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft.
4. Waartoe God Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft.

1. God heeft de wereld liefgehad, zegt de Heere. Waarom zegt onze Heere niet: “Alzo lief heeft God Zijn volk gehad”? Dáárom niet, omdat dit voor Nicodemus geen troost geweest zou zijn, wanneer hij later tot de ontdekking van zijn verloren toestand gekomen zou zijn. Want wie een arm zondaar geworden is, kan zich niets meer aanmatigen, hij is met de wereld op één hoop geworpen. Hij is de voornaamste van de zondaren. Er is geen groter zondaar in de wereld. Tot nu toe meende Nicodemus echter, dat hij en zijn gelijkgezinden het uitverkoren volk waren.

Dat God alleen hem en de farizeeën lief kon hebben, omdat ze zo godsdienstig waren en uit Abraham voortgekomen zijn. Zo’n volk maakt de Heere nu tot “geen volk”. Terwijl Hij “geen volk” en “wat geen volk” en “wat niet bemind” was, tot Zijn volk en beminde maakt. Met “de wereld” bedoelde de Heere alle volken tezamen genomen, zowel heidenen als Joden. Zoals God ook tot Abraham zegt: “In uw zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde” (Gen. 22:18).

Wie zou dit kunnen geloven als de Heere het niet gezegd had? De wereld bestaat uit een ontelbare menigte mensen die in volslagen vijandschap met God leven. Afvalligen van God, opstandelingen, schenders van Zijn heilige Majesteit, dood in zonden en misdaden, slaven van de zonde. Overtreders van al Zijn geboden, afgodendienaars, lasteraars van Zijn Naam en verstoorders van de door Hem bevolen rust. Vol begeerte naar wat van de naaste is. Vloekwaardige zondaren, wiens zonde hoofdzakelijk dáárin bestaat dat zij als God willen zijn. Zij houden God voor onheilig, ja zelfs voor de duivel en zij houden zichzelf voor heilig, wijs, edel en vroom.

Een mengsel, een chaos van zonden en duisternis, van vijandschap en haat tegen God - dat is de wereld. Hoe groot moet dan wel het getal van de zonden van de gehele wereld zijn! De wereld wil God zijn en God moet van Zijn troon af. De wereld wil haar eigen wil handhaven en God mag niet soeverein zijn. De wereld wil volstrekt rechtvaardig zijn en God mag in geen van Zijn woorden gerechtvaardigd worden. Bovendien slaat en spuwt de wereld God in het aangezicht, overlaadt Hem met smaad en spot, hecht Hem aan het kruis en doodt Hem. Haar zelf uitgedachte god wil zij wél enigermate huldigen, maar zij wil niets weten van de levende God en Zijn zaligheid. Zij begrijpt daar niets van.

Geheel van God afgefallen, ligt zij in de banden van de zonden en van de dood. Uit zichzelf komt ze

daar nooit meer los van. Heeft de Heere dan een algemene genade geleerd? Geenszins. De Heere, Die ook eenmaal zei: “Ik bid niet voor de wereld, maar voor degenen die Gij Mij gegeven hebt” (Joh. 17:9), wéét wel wat Híj onder de wereld verstaat.

Luther schreef eens: “De uitverkorenen worden zalig, de rest haalt de duivel”. Het gaat om de toepassing op uzelf. Dáár komt het op aan, of u uzelf door de Heere met de wereld op één hoop wil laten werpen. Zodat u in waarheid belijdt dat het vrije en onverdiende genade is. Nicodemus had liever gehoord: “Alzo lief heeft God de farizeeërs gehad”. Op die manier komt de duivel overal en hij brengt de vroomheid van de mens ertussen. Zodat een mens wél wil weten van Gods liefde, maar niet van die liefde waarmee God werkelijk lief heeft. De vrome wil niet met de wereld gelijk staan. Hij meent dat hij om zijn vroomheid iets bijzonders voor God is. Maar daar is geschreven en daar zal altijd geschreven blijven: “God wil, dat alle mensen zalig worden en tot kennis der waarheid komen” (1 Tim. 2:4). En: “Hij is een Verzoening voor onze zonden; en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden der gehele wereld” (1 Joh. 2:2). En “Verderf dien niet met uw spijs, voor welken Christus gestorven is” (Rom. 14:15).

Aan de andere kant mogen deze woorden niet als een schild gebruikt worden om de vrije wil, die toch slaafs is, te verdedigen. Dan ijvert men voor een algemene genade, zonder met de wereld gelijk gesteld te willen worden. Er staat echter geschreven: “Er geloofden zovelen als er geordineerd waren tot het eeuwige leven” (Hand. 13:48). God alleen is groot en Hij verdoemt elke aanmatiging, waarmee men zich oven anderen verheft. Daarom zei onze Heere niet “de farizeeën”, niet “het volk van God”, niet “Zijn uitverkorenen”, maar “de wereld”. Hij zei het met dit woord, opdat Nicodemus zou erkennen wie hij was. Daarom staat er: “Alzo lief heeft God de wereld gehad”.

Dit alles is dan gezegd tot troost voor hen die niets kunnen aanwijzen dat hun recht zou kunnen geven op genade. Dezen voelen en erkennen, dat zij tot die wereld behoren, waarover de Heere spreekt. Laat daarom ieder van u die dit woord “de wereld” hoort, aan zichzelf denken en zeggen: “Daarmee word ik bedoeld!” Hij moet niet aan deugden of heiligheid denken. Maar hij moet denken aan de goddeloosheid, die zo groot was en nog zo groot is. En dat er aan of in hem niets is, niets geweest is of zijn zal, waarom God hem genegen zou kunnen zijn. Wie zich zo als de diepgezonkene en als de van

God meest afgevallene kent, die zal graag tot die wereld willen behoren, die God heeft liefgehad.

2. Het is een wondere spreuk, dat God zo'n wereld lief heeft gehad. Want in de eerste plaats is God ten hoogste volmaakt en gelukkig. Hij behoeft volstrekt geen wereld om zaliger te worden dan Hij al is.

Ten tweede is Hij ook volkomen heilig, zodat het Hem slechts moeite en arbeid kost om zo'n wereld bij Zich te hebben. Het zou Hem eigenlijk ten hoogste moeten tegenstaan deze wereld te dulden. Ten derde eiste Zijn gerechtigheid veelmeer om zo'n wereld in haar verdoemenis te laten liggen. Laten we toch goed begrijpen over Wie hier gesproken wordt. Het gaat hier niet over een aardse keizer of koning die ons lief heeft gehad, maar over de volzalige God. De grote en levende God, Die de hemel der hemelen niet bevatten kan.

Bovendien is Hij door de wereld verschrikkelijk beledigd, want Hij had ons allen goed en naar Zijn beeld geschapen. Hij had ons een heerlijk Paradijs gegeven. Overvloed van alles, en slechts één gebod, dat echter zó goed, zó rechtvaardig, zó wijs en op zó'n manier gesteld was, dat het alleen kon bijdragen aan ons geluk.

Toch kregen wij echter argwaan tegen God; wij dachten dat Hij alles slechts deed om Zijntwil. Toen wilden wij weten, wat goed was en wat kwaad was. Wij meenden dat wij dan God de wet konden voorschrijven. En wanneer Hij een kwade bedoeling met ons zou hebben, zouden wij Hem gehoorzaamheid weigeren. Zulke verschrikkelijke gedachten fluisterde de duivel ons in. Wij luisterden naar hem en grepen naar de dood. Daarmee gaven we de duivel het genoeg, dat deze gehele heerlijke schepping van de alleen goede en wijze God verwoest werd. De duivel had ons in de hel en wij bedekten bovendien onze naaktheid nog met vijgenbladeren en verborgen ons voor God. Daar lagen wij in onze verloren toestand.

Zoals wij begonnen waren God te verdenken, zo bleven wij ook zulke harde gedachten van Hem koesteren. Er was geen band meer tussen God en ons, ja, wij konden zelfs niet meer naar Hem terugverlangen. Wij wilden dat ook niet! Wij waren gevallen, maar Hij was onwankelbaar gebleven.

En wat deed Hij? Zag Hij niet meer naar ons om? Bekommerde Hij Zich volstrekt niet meer om de wereld? O mens, ken uw God! Houd op met verkeerd van Hem te denken. Hij zat op Zijn verheven troon, de troon van Zijn heiligheid en heerlijkheid. Hij zag de wereld diep in de afgrond onder Zich

liggen, diep in de hel, gebonden met banden van de dood, niet eens meer opziende, niet eens meer verlangend naar Hem.

Maar Hij had de wereld, die Hij Zelf had moeten verdoemen, lief. Hij ontfermde Zich niet alleen over haar, maar Hij had haar ook lief. Zo horen wij dan uit de mond van onze Heere, de getrouwe Getuige: "God heeft de wereld liefgehad".

Dit heeft God ook door Zijn profeten betuigd: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid" (Jer. 31:3). "Als Ik bij u voorbijging, zo zag Ik u, vertreden zijnde in uw bloed, en Ik zeide tot u in uw bloed: Leef; ja, Ik zeide tot u in uw bloed: Leef" (Ezech. 16:6). Hoe is het mogelijk! Wie zou een geheel afzichtelijke, bovendien onteerde, in haar bloed vertreden en in haar bloed geheel verontreinigde ziel lief krijgen, alleen door haar aan te zien? Zou iedereen zo'n keuze niet ten sterk afkeuren? Zou er iemand tot zo'n keuze over te halen zijn?

Nochtans heeft de grote God zo'n keuze gedaan. Nochtans heeft Hij datgene liefgehad, wat voor Hem nog afschuwelijker en verwerpelijker moest zijn dan al het lelijke en afzichtelijke in de wereld. Maar is er misschien toch nog iets in de wereld - die God heeft liefgehad - waaróm Hij haar heeft liefgehad? Ieder moet daar voor zichzelf op antwoorden, of er iets in hem is of geweest is, waarmee hij de liefde van de heilige God heeft kunnen winnen. De Wet oordeelt geestelijk, dus daar zijn veel zonden: zowel verborgene als openbare, zowel in gedachten als met de daad. De schrikkelijke ontrouw jegens God, de hardheid van het hart, het ongeloof en de duizendvoudige doodsheid. Bovendien al het gruwelijke en afschuwelijke, dat in het hart van de mens omgaat. Die duizenden overtredingen met gedachten, woorden en daden, doen iedereen die deze liefde van God uit ervaring kent, uitroepen: Wat was er in mij, "dat U omgezien hebt naar een dode hond, als ik ben?" (2 Sam. 9:8).

Wat was er in mij, dat U Zich over mij hebt willen ontfermen en mij liefgehad hebt?" Als bij u de beschaamdheid van het aangezicht is, zult u het troostvol antwoord vernemen: "Ik heb u vrijwillig liefgehad". Ja, God heeft de wereld vrijwillig liefgehad! Op de duizendmaal herhaalde vraag: "Waarom wij? Waarom wij?" zal het antwoord duizendmaal hetzelfde zijn: "Zó was Mijn liefde: Ik heb u liefgehad, omdat Ik u lief heb gehad". En zullen wij de grond van onze zaligheid dan nog in onszelf zoeken? Dáárin zoeken, of wij dit of dat zijn? En, wanneer wij het bij onszelf niet vinden, in

mismoedigheid wanhopen aan God? Ach, waarom zoekt u nog langer dáár waar het toch niet te vinden is? Is het liefde, liefde van God, laten wij met die liefde tevreden zijn. Ja, dat moet u willen. U die daar zucht onder de last van uw zonde en onder de last van alles wat hier beneden is. Hoor hoe lief God de wereld heeft gehad!

3. “Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft”. Dat zijn de woorden van Zijn eniggeboren Zoon Zelf. Hij Die de Vader kende, heeft ze uitgesproken op aarde, voor de oren van Nicodemus. Is er iets, dat hieraan gelijk staat? Een vriend kan zijn leven inzetten voor een vriend. God had echter met een vijandige wereld te doen. “God bevestigt Zijn liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren” (Rom. 5:8), betuigt de apostel. En ook: “Wij zijn met God verzoend, toen wij nog vijanden waren, door de dood Zijns Zoons” (Rom. 5:10). In ons is de haat tegen God, in Hem de liefde tot ons. Hij heeft ons eerst liefgehad, daardoor hebben wij God lief. En dat wij Hem nog liefhebben komt “omdat de liefde Gods in onze harten uitgestort is door de Heilige Geest, Die ons is gegeven” (Rom. 5:5). Wat een Gever hebben wij hier, en wat een gave! Is er in de hele wereldgeschiedenis één vader te vinden, die zijn enige zoon voor zijn vijanden heeft

gegeven? Dat heeft God gedaan. Hij gaf Zijn Enige, ja, voorwaar Zijn eniggeboren Zoon. Hij had buiten Hem geen zoon, Het was Zijn Enige, Die altijd voor Zijn aangezicht speelde. Ik mag mij niet in de diepte van de verborgenheden van God en van Zijn Zoon begeven. “Hoe is Zijn naam en hoe is de naam Zijns Zoons?” vraagt een profeet. En hij voegt er aan toe: “Ik ben onvernuftiger dan iemand, en ik heb geen mensenverstand; en ik heb geen wijsheid geleerd, noch de wetenschap der heiligen gekend” (Spr. 30:2,3). Wie zal ons zeggen, wat het betekent: het beste wat Hij had, gaf Hij tot losprijs! O, geloof het toch dat God niet zonder Zijn Zoon kan zijn. God is een Geest, alles wat in God is, is leven en werking. Het afschijnsel van Zijn heerlijkheid en het uitgedrukte beeld van Zijn zelfstandigheid heeft Hij bij Zich moeten hebben.

God is liefde en deze liefde heeft Hij bekend gemaakt. Zijn binnenste, Zijn eigen Ik heeft Hij niet voor Zichzelf willen houden. Hij heeft Hem die van eeuwigheid voortgebracht is, vóór Zich gesteld. Slechts een Enige heeft Hij zo kunnen voortbrengen. Aan deze Enige was Hij gehecht. Hij, voor Wie het een

behoefte was niet voor Zichzelf God te zijn.

Kan een vader zijn kind, zijn enig kind, zich van het hart laten rukken? Kan een moeder het? Dat ouders dit niet kunnen, is van God, Die hen zo'n liefde voor hun kinderen gaf. Wat zal Abraham niet ondervonden hebben, toen hij zijn enig kind moest offeren? Wie kent niet de hartverscheurende klacht van Jacob: "En mij aangaande, als ik van kinderen beroofd ben, zo ben ik beroofd" (Gen. 43:14). Zeg mij, ouders, wat moet God gevoeld hebben, toen Hij het besluit nam Zijn eniggeboren Zoon te geven? En toen Deze het vrijwillig op Zich nam om Zich over te laten geven? En welke betekenis heeft 'geven' hier? Toen Lot zijn dochters aan de ontuchtige Sodomieten wilde geven om zijn gasten te redden, zou hij ze aan een verschrikkelijke dood hebben overgegeven.

Door de nood gedrongen zou hij dat echter gedaan hebben. Hij zou zijn gasten gered hebben. God kon hem daarvoor ook andere dochters weergeven. Maar God gaf Zijn eniggeborene. Hij kon Zich geen tweede verwekken. En wat was er in de hemel of op de aarde, wat Hem daartoe verplichten kon? O, het was een vrijmachtig besluit van Zijn liefde! God offerde Zijn vreugde op, Zijn lust, Zijn leven, Zijn ander Ik. Hij maakte Zijn paleis als het ware leeg. Hij gaf Zijn Zoon als voor Zijn aangezicht weg en gaf Hem over vanuit de hemelse vreugde. Hij liet Hem in deze verpeste lucht komen, liet Hem mens worden, een mens als wij. Hij gaf Hem over aan de duivel, aan de dood, aan mensen die Hem niet kenden en ook niet wilden kennen. Die Hem met de woede als van kannibalen na allerlei marteling de schandelijkste dood aandeden. Ja, Hij gaf Hem over om hier te staan in de plaats van de zondaar. Hij werd onder de wet gesteld, tot een vloek in onze plaats. Hij gaf Hem over in onze verdoemenis, opdat Hij de gehele last van de toorn van God tegen de zonde zou dragen. Ach, wij zijn te aards, te mat, te dood, te veel vervuld van onszelf en van de zichtbare dingen om dit geven te kunnen doorgronden.

Wondervolle gave, wondervolle ruil! Wat God liefhad en alleen lief kon hebben, scheen Hij te haten. En wat Hij met een eeuwige haat moest haten, dat heeft Hij liefgehad. Wat in Gods hemelrijk behoort, gaf Hij over in onze verdoemenis. En wat voor eeuwig door Hem verworpen moest worden, nam Hij tot Zich voor Zijn troon. Wondervolle gerechtigheid van God! Hoe heerlijk straalt die uit het Evangelie van Jezus Christus op een arme zondaar. Niet om zich op hem te wreken, maar om hem

voor eeuwig rechtvaardig en zalig te maken! En nog verdenken wij God, Die Zijn Zelfs evenbeeld gaf, opdat wij in dit Evenbeeld voor Hem genade zouden hebben!

En wij willen God wat geven, wat toebrengen, omdat wij zondaars zijn; omdat wij zonden hebben.

Omdat wij gedurig meer en meer ondervinden in welk een diep verderf wij liggen. Omdat wij ondervinden wat uit onze harten voortkomt, menen wij God te moeten verzoenen met een offer. Met runderen en bokken van onze stal. Omdat wij zo zondig zijn, denken wij dat God toornig op ons is, dat God net als ons is. Omdat wij zo zondig zijn, menen wij dat God ons pas dán genegen kan zijn, wanneer wij geheel andere mensen geworden zijn dan de wereld is. O, u allen die dit hoort, stel uzelf gelijk met de wereld! Smaakt en ziet de grote liefde waarmee God de zich voor Hem verbergende Adam en ook u tegemoet komt! De wereld is als hoop wormen. Als u mij er uitneemt, hebt u de allerellendigste worm! En God heeft die wereld liefgehad, zo lief gehad dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft. Weg met alle gaven van onszelf, laten wij als wereld de Gever loven! Laten wij Hem loven voor Zijn onuitsprekelijke gave!

4. Want waartoe heeft God Zijn eniggeboren Zoon gegeven? Is het opdat een Nicodemus door zijn vroomheid en deugden in de hemel zou komen? Is het, opdat wij in Christus een voorbeeld van volmaaktheid zouden hebben? Van wat Gode welbehaaglijk is? Om dan, als wij dit voorbeeld zoveel mogelijk gelijkvormig zijn geworden, tot God toegelaten te worden? Gaf Hij Zijn Zoon met het doel om ons te leren een tegengif te zoeken tegen het vergif van de zonde in onze leden? Om ons te leren dat wij door zelfkastijding, door een langzamerhand verzwakken en doden van onze zonden, door zelfgenezing van de slangenbeet, ons Gode gelijk zouden maken? Heeft Hij dáártoe Zijn Zoon gegeven, opdat wij iets zouden hebben om op ons sterfbed te kunnen zeggen: "O rechtvaardige God, nu ben ik met Uw hulp ook rechtvaardig geworden.

Ik ben net zo heilig geworden als de Heere Jezus. Door Hem hebt Gij mij geleerd op bedevaart te gaan, om te bidden en de zonde te bedwingen. Ik heb ook veel goede werken gedaan en liefde tot de naaste betoond. Ik ben een goed discipel geweest, doe mij daarom open?" De trouwe en waarachtige Getuige, Die gezeten is op de troon van Zijn heerlijkheid en bereid staat te oordelen de levenden en de doden, sprak in de dagen van Zijn vlees tot Nicodemus.

En wat Hij besproken heeft, heeft Hij nog nooit herroepen, maar de zekerheid daarvan tot op deze dag staande gehouden. Hij zei: “Opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe”. In het Grieks staat er: “Opdat een iegelijk in Hem gelovende, in ’t geheel niet verdorven zij, daarentegen een eeuwig leven hebbe”. Is het geloof waarvan de Heere hier spreekt, enigszins een voorwaarde? Het ligt er aan hoe u het opvat. Als het een voorwaarde is, wordt elke andere voorwaarde daarbij uitgesloten.

Er staat dus niet: “Opdat een ieder die geen zonde heeft, die zich heiligheid verworven heeft, die een goed hart heeft, die oprecht is, die de zonde haat, die vroom is, die iets aan het Rijk van God toegebracht heeft, die het lichaam gedood heeft, enz. nu door Gods barmhartigheid wellicht in de hemel zal toegelaten worden”.

Maar er staat: “Opdat een iegelijk in Hem gelovende”. De Heere wil dus het geloof in Hem. Alléén het geloof waarin wij ons houden aan Hem, Die God ons uit enkel liefde gegeven heeft. Dit geloof is hier echter niet gesteld als voorwaarde, maar als middel. Als iets dat God alleen welbehaaglijk is. Nu zult u wellicht denken: “Ja, het is mij juist om het geloof te doen. Ik kan echter niet geloven”. Maar hoe stelt u zich dan het geloof voor? Als een werk van uw kracht? Dan is u dat verkeerd geleerd.

Erken uw verlorenheid en verdorvenheid, zó wil God u hebben. Stel u gelijk met de gehele wereld, dan zal God u liefhebben. U ligt dan op de grond in de woestijn, het venijn werkt in uw leden, u gevoelt u zonder God. U ligt in de dood met al zijn macht. Wat zou u zich verheugen, als er voor u in deze toestand nog uitzicht op de zaligheid was! Er is echter niemand die u dit zeggen kan. Maar wat zegt de Heere Jezus tot u? Wat moet u doen? Wat verlangt God van u? Hij wil dat u in Zijn Zoon gelooft. Zeg mij, wil Hij misschien dat u zelf het venijn uitzuigt? Wil Hij dat u zelf de dood uit uw leden zoekt te verjagen? Van de Vader en van de Zoon is u vrijheid gegeven om dan, wanneer u volstrekt geen grond meer onder uw voeten hebt, met uw beide handen te steunen op het Lam Dat voor u geslacht is. Opdat u in uw verlorenheid niet door de verlorenheid verslonden zult worden.

Opdat u in uw verderf niet verdorven zult worden. Daarom heeft God Zelf, voor Wie u beeft en siddert dat Hij u vanwege uw zonden niet hebben wil, Zijn Zoon ook voor u gegeven. Opdat u in uw dood niet door de dood verslonden zult worden.

Maar uw dood is verslonden in Christus. Hij heeft Zijn eniggeboren Zoon gegeven opdat wij het leven zouden hebben. Het gaat om het 'hebben'. Wie in de dood ligt, kan zich niet troosten met een toekomst. Hij moet het eeuwige leven hebben, dat uit God is. Het is er! Daartoe heeft God Zijn eniggeboren Zoon gegeven. Wij hoeven het niet eerst zelf te verwerven. Ach! wat kan een mens die dodelijk gebeten is nog doen? Wat kunnen wij anders doen, dan wat wij ook al gedaan hebben, namelijk ons van God en het eeuwige leven beroven? Neen, God alleen kan ons het leven weergeven. Het leven te hebben, het eeuwige leven, dat is toch om van enkel vreugde op te springen! Weg met alle harde gedachten van God, alsof wij dat leven eerst nog moeten verdienen, alsof het nog enigszins van onze vroomheid en van ons werk afhankelijk is! Wij moeten met al onze zonden op het Lam vertrouwen! Met stervende ogen op de eniggeboren Zoon zien! Hier wordt geen ellendige uitgesloten. Uit Zijn mond klinkt het: Een ieder die in Hem gelooft, zal het hebben, - heeft het!

O, die liefde Gods! Moge die liefde ons aller hart veroveren. Alleen zij is de dood van de zonde! Alleen die liefde maakt de doden levend en het hart voor eeuwig vrolijk! Die alleen geeft aan de meest verontruste, rust en grote vrede! Amen